

N:o 77.

Af herr **C. J. Berggren**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående
ändrade bestämmelser rörande uppbörden af afgifter till
prästerskapet.

11 § 1 mom. af Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster har i enlighet med den ändring, som vidtagits genom Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 19 mars 1888, erhållit följande nu gällande lydelse:

»För uppbörden af församlingens afgifter till prästerskapet äger den utse en eller flera personer, hvilka, mot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa dessa afgifter. Sådan uppbördsman åligger att upprätta debiterings- och uppbördslängd äfvensom att under minst fjorton dagar före uppbörden hålla denna längd för de afgiftsskyldige tillgänglig å tid och ort, hvilka skola tillkännagifvas genom kungörelse, som från predikstolen i församlingens kyrka uppläses.»

Enligt i detta mom. gifna bestämmelser har den utsedde uppbörds-
mannen (uppbördsmännen) att under församlingens gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa till detsamma utdebiterade afgifter. Någon vidsträcktare redovisningskyldighet än den här nämnda åligger icke uppbördsmannen. Det egendomliga förhållandet föreligger således här, att, under det församlingen är ansvarig för det sätt, hvarpå uppbördsmannen fullgör sitt åliggande, den saknar laga befogenhet att däröfver utöfva kontroll. Ett motsvarande förhållande torde knappast

förekomma på något annat område, åtminstone ej på det kommunala, där såväl enskilda personer som korporationer, hvilka hafva kommunala kassor om hand, äro inför kommunen ansvarsskyldiga. Visserligen bör ej förbises, att till prästerskapet utgående afgifter i viss mån intaga en från andra kommunala utskylder afvikande ställning. Denna åtskillnad är emellertid så obetydlig, att den i och för sig ej kan utgöra tillräckligt skäl för att beröfva församlingen rätten till granskning af uppbörds-männens förfarande. Tvärtom: då församlingen å ena sidan är pliktig att ansvara för hans redovisning, bör den å andra sidan äga befogenhet att af honom fordra redogörelse. Med nu gällande bestämmelser inskränker sig församlingens rätt till att den upprättade debiterings- och uppbörds-längden under minst fjorton dagar före uppbörden skall för de afgifts-skyldige hållas tillgänglig samt att den restlängd, som det åligger upp-börds mannen att upprätta å obetalta afgifter till prästerskapet, skall, innan den tillställes vederbörande för indrifning, granskas och god-kännas i kyrkostämman.

Så vidt man kan finna, är uppbörds mannen sålunda redovisnings-skyldig endast i förhållande till prästerskapet. Man har förmodligen antagit, att däri skulle ligga tillräcklig trygghet, ty förutsättas kunde, att prästerskapet i sitt eget välförstådda intresse skulle öfva nödig tillsyn öfver att utdebiterade löne medel blefve ordentligt uttagna och redovisade. Mycket möjligt är, att den sålunda utförda kontrollen i allmänhet visat sig effektiv. Men det utesluter icke, att oegentligheter på detta område verkligen förekommit. Där prästerskapet, kanske mest i följd af grannlagenhetsskäl mot uppbörds mannen, försummat att närmare granska dennes redovisning, har det händt, jag vet det bestämdt, att uppbörds mannen brustit i sin redovisningsskyldighet. I det fall, jag här åsyftar, hade uppbörds mannen, innan oegentligheten i afseende på hans redovisning blifvit upptäckt, råkat i obestånd, hvarför det ålåg församlingen att utbetala det resterande beloppet, som utgjorde cirka 200 å 300 kronor. Prästmannen, som berördes däraf, ville emellertid af hänsyn till den felande och hans familj ej framställa några ersättningsanspråk på församlingen, och han påtog sig därför frivilligt den förlust, som annars drabbat densamma.

Men föreliggande fråga har flera sidor, från hvilka den bör skär-skådas. Som en följd däraf, att uppbörds mannens redovisning är inskränkt till att vara en skyldighet blott gent emot prästerskapet, föras inom många församlingar inga räkenskaper öfver prästlöne medlen. Icke sällan stannar det vid en enkel afräkning emellan uppbörds mannen och lön-tagaren, och redogörelsen får därigenom karaktär af en emellan dessa

båda personer existerande privataffär, som hvarken vidkommer församlingen eller de afgiftsskyldige. Säkra uppgifter om prästerskapets löneförhållanden komma under sådant förhållande i många fall att saknas, hvilket synes strida mot både god ordning och allmänt intresse. Uppenbarligen har det sin betydelse att hafva tillgång till dylika uppgifter i afseende på såväl beskattning som statistik m. m.

Det förefaller som om det skulle ligga i prästerskapets eget intresse, att församlingarna jämväl erhöles granskningsrätt beträffande uppbörden af dess anslagna löner. Som förut antydt torde nämligen många prästmän vara obenägne att ingå i närmare granskning af den af uppbördsmanen lämnade redovisningen och mera känna sig tillfredsställda med att församlingarna ägde dylik befogenhet.

Häraf framgår, att ifrågavarande förordning behöfver ändras så till vida, att däri intages den bestämmelsen, att uppbördsmanen är redovisningsskyldig jämväl inför församlingen samt dessutom har sig ålagdt att föra på ecklesiastikår ställda räkenskaper öfver de prästlöne-medel, som af honom omhänderhållas.

Så vidt jag kan se, möta inga hinder för en sådan anordning. Enligt förordningens föreskrift skall uppbörden af afgifterna till prästerskapet verkställas på två särskilda tider, nämligen senast den 1 oktober och den 1 mars. Sistnämnda betalningstid sammanfaller sålunda tämligen nära med hvad om uppbördstiden för kommunalutskylder är föreskrifvet. För här ifrågasatta granskning synes därför böra gälla liknande bestämmelser med dem, som äro utfärdade i fråga om granskning af kyrkans och skolans räkenskaper.

Särskilda, ensamt för detta ändamål utsedde revisorer, torde vara obehöfliga. Granskningen synes utan olägenhet kunna öfverlätas åt de personer, som väljas att granska kyrkans och skolans räkenskaper.

Om syftet med denna framställning skall vinnas, erfordras vissa ändringar och tillägg i såväl åsyftade kungl. förordning som kommunallagen. Men då dessa äro af den omfattning, att jag måste afstå från försöket att gifva dem laga form, har jag ansett lämpligast att inskränka mig till en begäran om skrifvelse till Kungl. Maj:t i saken.

Med anledning af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar och tillägg dels i § 11 af Kungl. Maj:ts nådiga förordning

den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster, sådan den delvis blifvit ändrad genom kungl. kungörelsen den 19 mars 1888, samt dels i kungl. förordningen om kyrkostämman samt kyrko- och skolråd den 21 mars 1862, att därigenom större trygghet och ordning vinnes i afseende på uppbörden af afgifterna till prästerskapet.

Stockholm den 26 januari 1907.

C. J. Berggren.
